

El Golem por Jorge Luis Borges

Sí (como el griego afirma en el Cratilo) el nombre es arquetipo de la cosa, en las letras de *rosa* está la rosa y todo el Nilo en la palabra *Nilo*.

Y, hecho de consonantes y vocales, habrá un terrible Nombre, que la esencia cifre de Dios y que la Omnipotencia guarde en letras y sílabas cabales.

Adán y las estrellas lo supieron en el Jardín. La herrumbre del pecado (dicen los cabalistas) lo ha borrado y las generaciones lo perdieron.

Los artificios y el candor del hombre no tienen fin. Sabemos que hubo un día en que el pueblo de Dios buscaba el Nombre en las vigiliadas de la judería.

No a la manera de otras que una vaga sombra insinúan en la vaga historia, aún está verde y viva la memoria de Judá León, que era rabino en Praga.

Sediento de saber lo que Dios sabe, Judá León se dio a permutaciones de letras y a complejas variaciones y al fin pronunció el Nombre que es la Clave,

la Puerta, el Eco, el Huésped y el Palacio, sobre un muñeco que con torpes manos labró, para enseñarle los arcanos de las Letras, del Tiempo y del Espacio.

El simulacro alzó los soñolientos párpados y vio formas y colores que no entendió, perdidos en rumores, y ensayó temerosos movimientos.

Gradualmente se vio (como nosotros) aprisionado en esta red sonora de Antes, Después, Ayer, Mientras, Ahora, Derecha, Izquierda, Yo, Tú, Aquellos, Otros.

El cabalista que ofició de numen a la vasta criatura apodó Golem; (Éstas verdades las refiere Scholem en un docto lugar de su volumen.)

El rabí le explicaba el universo "Esto es mi pie; esto el tuyo; esto la sogá" y logró, al cabo de años, que el perverso barrera bien o mal la sinagoga.

Tal vez hubo un error en la grafía o en la articulación del Sacro Nombre; a pesar de tan alta hechicería, no aprendió a hablar el aprendiz de hombre.

Sus ojos, menos de hombre que de perro y harto menos de perro que de cosa, seguían al rabí por la dudosa penumbra de las piezas del encierro.

Algo anormal y tosco hubo en el Golem, ya que a su paso el gato del rabino se escondía. (Ese gato no está en Scholem pero, a través del tiempo, lo adivino.)

Elevando a su Dios manos filiales, las devociones de su Dios copiaba o, estúpido y sonriente, se ahuecaba en cóncavas zalemas orientales.

El rabí lo miraba con ternura y con algún horror. *¿Cómo (se dijo) puede engendrar este penoso hijo y la inacción dejé, que es la cordura?*

¿Por qué di en agregar a la infinita serie un símbolo más? ¿Por qué a la vana madeja que en lo eterno se devana, di otra causa, otro efecto y otra cuita?

En la hora de angustia y de luz vaga, en su Golem los ojos detenía. ¿Quién nos dirá las cosas que sentía Dios, al mirar a su rabino en Praga?

Jorge Luis Borges: GOLEM

Pokud - jak onen Řek v Kratylu pravil - podstata věci se ve jméně skrývá, pak sama růže v těch hláskách přebývá a slovo Nil stačí náhradou za Nil.

Souhlásky jenom se s vokály spojí, jsou také částmi Jména strašlivého, které Boha značí a Všemocného v bezchybných slabkách a hláskách tají.

Adam a hvězdy v zahradě věděli, jak má znít. Právě však o tom kabala - rez jejich hříchů je navždy smazala a generace je pak zapomněly.

Důvtip a bezelstnost teprve smrtí hynou. Tak jednoho dne, stojí psáno, boží lid, ještě než nastalo ráno, to Jméno hledal po židovské čtvrti.

Příběhy mnohé se halí do stínů, však mezi nimi je tento výjimka. Stále je svěží a živá vzpomínka na Löwa, předního z pražských rabínů.

Juda Löw byl hnán po vědění chtičem božských pravd. Pustil se do permutací písmen a do komplexních variací, až slovo pronesl, které je Klíčem,

Ozvěnou, Palácem, Správcem a Branou, nad loutkou nestvůrnou, neladných tvarů, již stvořil a dopřát hodlal jí darů, kterými Písmo, Čas a Prostor slynou.

Zjevení s námahou svá víčka zvedlo a tvary spatřilo zvláště zbarvené, nepochopitelné, v hluku ztracené, několik bázlivých pohybů svadlo.

Postupně uvázlo ve stejné síti jako my, v té síti pevné a hlučné Předtím, Potom, Včera, Zatím, Teď, Už ne, Prává a Levá, Já, Ty, Další, Tamti.

Ten kabalista si dal božské cíle a pokrtil obrovské stvoření Golem. (Nezvrátne hovoří k nám o tom Šolem na jednom učeném místě v svém díle.)

Rabín ho učil vše o tomto světě: „Tobě je provaz a tady máš nohu,“ takže ten bezbožník po málo letech uměl zhruba zametat synagogu.

Možná že chyba do zápisu vklouzla nebo při vyřčení Svatého Jména - přes všechna veliká, nesmírná kouzla ten učen člověk mlčel jak pění.

A jeho pohled, spíš psí nežli lidský, ještě spíš nějaké věci, než psí, sledoval rabína, stále nejistý svíravou temnotou šerých místností.

Zvláště a hrozivě vypadal Golem, i kocour rabínův dostával z něj třas. (O kocourovi sice mlčí Šolem, avšak domýšlím si jej sám skrze čas.)

Ke svému Bohu synovské své zdvíhal ruce a napodobil uctívání, nebo v úklonách až orientálních ve smíchu se ten prostáček prohýbal.

Z pohledu rabína zářila něha a trochu hrůza - vždyť je to má vina, že jsem si stvořil tak trapného syna, nečinnost opustil, v níž je rozvaha.

Proč jsem jen prodloužil bez konce přzí marného klubka. Což není již dosti dlouhá ta symbolů řada z věčnosti, že přidal jsem popud, učin a vizi?

V hodině úzkosti a matných světél zastavil se zrakem na Golemovi. Co cítil v té chvíli Bůh, kdo nám poví, na svého rabína z Prahy když hleděl?

Překlad ze španělštiny: Jan Jicha

The Golem by Jorge Luis Borges

If, as the Greek maintains in the *Cratylus*, a name is the archetype of the thing, the rose is in the letters that spell rose and the Nile entire resounds in its name's ring.

So, composed of consonants and vowels, there must exist one awe-inspiring word that God inheres in -that, when spoken, holds Almightyness in syllables unslurred.

Adam knew it in the Garden, so did the stars. The rusty work of sin, so the cabalists say, obliterated it completely; no generation has found it to this day.

The cunning and naivete of men are limitless. We know there came a time when God's people, searching for the Name, toiled in the ghetto, matching rhyme to rhyme

One memory stands out, unlike the rest-dim shapes always fading from time's dim log. Still fresh and green the memory persists of Judah León, a rabbi once in Prague.

Thirsty to know things only known to God, Judah León, shuffled letters endlessly, trying them out in subtle combinations till at last he uttered the Name that is the Key,

the Gate, the Echo, the Landlord, and the Mansion, over a dummy which, with fingers wanting grace, he fashioned, thinking to teach it the arcana of Words and Letters and of Time and Space.

The simulacrum lifted its drowsy lids and, much bewildered, took in color and shape in a floating world of sounds. Following this, it hesitantly took a timid step.

Little by little it found itself, like us, caught in the reverberating web of After, Before, Yesterday, Meanwhile, Now, You, Me, Those, the Others, Right and Left.

That cabalist who played at being God gave his spacey offspring the nickname Golem. (In a learned passage of his volume, these truths have been conveyed to us by Sholem.)

To it the rabbi would explain the universe- "This is my foot, this yours, this is a clog"- year in, year out, until the spiteful thing rewarded him by sweeping the synagogue.

Perhaps the sacred name had been misspelled or in its uttering been jumbled or too weak. The potent sorcery never took effect: man's apprentice never learned to speak.

Its eyes, less human than doglike in their look, and even less a dog's than eyes of a thing, would follow every move the rabbi made about a confinement always gloomy and dim.

Something coarse and abnormal was in the Golem, for the rabbi's cat, as soon as it moved about, would run off and hide. (There's no cat in Scholem but across the gulf of time I make one out.)

Lifting up to its God its filial hands, It aped its master's devotions-even the least-or, with a stupid smile, would bend far over In concave salaams the way men do in the East

The rabbi watched it fondly and not a little alarmed as he wondered: "How could I bring such a sorry creature into this world and give up my leisure, surely the wisest thing?"

What made me supplement the endless series of symbols with one more? Why add in vain to the knotty skein always unraveling another cause and effect, with not one gain?"

In his hour of anguish and uncertain light, upon his Golem his eyes would come to rest. Who is to say what God must have been feeling, Looking down and seeing His rabbi so distressed?